

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

№ 083688



ISSN:
3060-5245



Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'lg'in Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vilniaus Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 30.11.2024-yildagi
№364/5-sonli qarori bilan
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari
bo'yicha, 08.05.2025-yildagi
№370/5-sonli qarori bilan
06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari
bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsiya etilgan milliy ilmiy
nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 973 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil
30-sentabrda ruxsat etildi.



JURAYEVA ZILOLA TUROBOVNA

O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish sharoitida inson kapitalining raqamli iqtisodiyot rivojlanishiga ta'sirini ekonometrik baholash.....582

TURDIYEV ABDULLO SAGDULLAEVICH

O'zbekiston hududlarida qurilish materiallariga talab muhiti omillarining panel bahosi.....592

TO'RAYEVA SEVINCH SIROJIDDINOVNA

Olmalik kon-metallurgiya kombinatida investitsion loyihalarni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....602

JOMOLOV MUZAFFAR MIRZOXITOVICH

Hududlarda investitsiyalar samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti: Toshkent viloyati shahar va tumanlari misolida.....608

KABILOVA ZEBO BABAKULOVNA

Surxondaryo viloyatining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti va mehnat resurslari salohiyatini tahlili.....620

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

TURDALIYEV AVAZBEK TURDALIYEVICH, YIGITALIYEV OBLOYOR DONIYORJON O'G'LI

Anor (*Punica Granatum* L) ekilgan maydonlarda tuproq biologik faolligi ko'rsatkichlarining meva hosildorligi va sifatiga ta'siri.....628

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan och tusli bo'z tuproqlarda biomikrolarning selektivligi.....634

BAUETDINOVA INABAT SATULLAEVNA, TEULIEV JAKSILIK BEGDULLAEVICH, ALLANAZAROV SULTANBEK REYPAZAROVICH

Kuzgi bug'doyni yomg'irlatib sug'orish va oziqlantirish me'yorlarining tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....643

OCHILDIYEV O'TKIR OLLANAZAROVICH, MUSURMONOV AZZAM TURDIYEVICH, ABDUG'ANIYEV ULUG'BEK BURXONIDDIN O'G'LI, AMINJONOV BUNYODBEK BAXRAMJON O'G'LI, TURAPOV URAL YUSUPOVICH, SAYFIEV SHERZOD BEKNAZAROVICH

Tok tuplaridagi hosil yuklamasi me'yorini belgilash va uning hosildorlikka ta'sirini ilmiy asoslash.....649

MUSAYEV MANSUR SAMANDAROVICH, RAVSHANOV MIRJALOL

Ma'danli o'g'itlar me'yorlarining bahorgi bug'doy navlari don hosildorligiga ta'siri.....655

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan tuproqlarda paragenetik elementlarning geokimyoviy xususiyatlari: Ca va Sr misolida.....660

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini gat asosida shakllantirish (Kogon tumani misolida).....667

XALILOVA KAMOLA ABDULXODI QIZI, TUXTAYEVA DINORA NAVRUZOVNA

O'zbekistonda qarag'ay (*Pinus* L.) seleksiyasi va unga qo'yiladigan talablar.....677





TURSUNOV SAYDULLO ZOKIRJON O'G'LI

Fosforli o'g'itlarning moyli zig'ir hosildorligi va hosil tarkibiga ta'siri.....683

JURAYEV JAVLON MIRZATILLAYEVICH

Ayrim ra'noguldoshlar oilasi vakillarining asalarilar soni ortishiga ta'sir etish ko'rsatkichlari.....689

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini GIS monitoring ma'lumotlari asosida takomillashtirish (Kogon tumani misolida).....695

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDEY NAJMIDDIN NARBAEVICH, ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Ingichka tolali g'o'za hosildorligining navbatlab va almashlab ekish tizimlariga bog'liqligi.....703

RAXIMOVA JAMILA SHAVKAT KIZI, BERDIBAYEVA DILFUZA BAZARBAEVNA

O'rmon tugmachaguli (*Malva Sylvestris* L.)ning botanik tasnifi, tarixi, geografik areali va bioekologiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili.....708

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDEY NAJMIDDIN NARBAEVICH

Almashlab ekish tizimlarning ingichka tolali g'o'zaning o'sishi, rivojlanishiga ta'siri...718

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni rivojlanish fazalarini davomiyligiga ekish muddati, me'yor va usullarining ta'siri.....723

ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Sug'oriladigan taqir-o'tloqi tuproqlari sharoitida ingichka tolali g'o'za naviga Agrozim bioo'g'itini ta'sirini baholash.....731

ABDULLAYEVA MAVJUDA NURIDDINOVNA, EGAMURODOV SHAXBOZ

Kuzgi boshqoli don ekinlari yetishtirishda bioo'g'itlarning tuproq unumdorligi va hosildorlikka ta'siri bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarining tahlili.....736

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va pilla mahsuldorlik ko'rsatkichlariga turli oziqlantirish usullarining ta'siri.....745

CHORIEVA ZARXOL QODIROVNA

Surxondaryo viloyati Sherobod tumani o'rta sho'rlangan tuproqlarining genetik-morfologik tuzilishi.....753

TURG'UNBOYEVA ZULFIZAR G'AYRATJON QIZI

Markaziy Osiyoda yaratilgan bug'doy navnamunalarining morfo-fenologik xususiyatlari va seleksion qiymatini baholash.....758

NURMATOVA DILDORAXON ERKINJON QIZI

Yeryong'oqning "Salomat" navida tup qalinligi va o'simliklar saqlanuvchanligiga ekish sxemasi, mineral o'g'it va biostimulyatorlarning ta'siri.....762

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va mahsuldorlik ko'rsatkichlariga kompleks preparatning ta'siri.....769

MAMASAI DOV OLIMJON ELMUROD O'G'LI, UMIDOV SHAVKAT ERGASHEVICH

Sut xomashyosini yig'ish va dastlabki sovitish rejimlarining sifat ko'rsatkichlari barqarorligiga ta'siri.....776

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, SALOHIDDINOV JAXONGIR

Qulupnay mevasini sublimatsion usulda quritishning texnologik ko'rsatkichlarini baholash.....783





YULDASHEVA GUZAL QAXXOR QIZI

Farg'ona viloyati intensiv shaftoli bog'larida fenologik fazalar bilan zararli organizmlar rivojlanishining o'zaro bog'liqligi.....789

ESHQUVVATOV JASUR

Sirdaryo viloyati sharoitida chilonjiydaning istiqbolli navlari ko'chatlarini yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish.....794

TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH, SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH

Qovoq navlarining takroriy muddatda yetishtirish samaradorligi.....806

JO'RAYEV SIROJIDDIN TURDIQULOVICH, ISAQOV BOBURNIRZO ULUG'BEK

O'G'LI, OLIMOVA ZULXUMORXON QAXRAMONJON QIZI, BOYLIYEV MA'RUF

G'o'zaning Gossypium Hirsutum L. mahalliy navlarida suv tanqisligiga bardoshlilikni morfofizilogik va SSR markerlar asosida kompleks baholash.....812

OSERBAEVA TAMARAXAN, KUNAKBAEV NURJAN SARSENOVICH

Qoraqalpog'iston sharoitida no'xat navlari poya balandligiga ekish muddatlari va me'yorlarining ta'siri.....818

KADIROV ABDUXALIL RO'ZMAXAMMATOVICH

Qishloq xo'jaligi yerlarining toifasini o'zgartirish jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish.....824

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, YO'LDOSHEV O'TKIR

Mahalliy sharoitda yetishtirilgan gilos mevalarini gazli muhit sharoitida saqlashning ilmiy va amaliy asoslari.....830

ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TASHIMOV SULTANMUROD

CHORIYEVICH, ZARIFBAYEV JASUR SHAVKATOVICH, RAHMONOVA DILRABO

Tomchilatib sug'orishning takroriy ekilgan shirin makkajo'xori hosildorligiga ta'siri.....836

TURAYEV RUHIDDIN AMIRQULOVICH, TEMIROVA SHAXNOZA

Suv fondi yerlari monitoring yuritish usulini dasturiy ta'minotda takomillashtirish....840

KAYPNAZAROV JANDOS JUMAMBETOVICH, ORINBASAROV AJINIYAZ

ASANOVICH, PIRLANOVA BAXTIGUL SHARAPATOVNA, AYTMURATOVA NILUFAR

In Vitro usulida ekinlarni ko'paytirish va gen bankni ishga tushirish istiqbollari.....854

SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH, TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH

Takroriy ekinda qovoq navlarining hosildorligiga oziqlanish maydoning ta'siri.....860

ARTIKOVA HAFIZA TO'YMURODOVNA, SHADIYEVA SAYYORA

Soya navlari ekilgan tajriba dalasi tuprog'ining suv o'tkazuvchanligi.....865

ABDALOVA GULISTON NURANOVNA, SHIMBERGENOVA GULZINA

Turli sug'orish tartiblarining yem-xashak ekinlarining tuproqda qoldirgan ildiz va ang'iz qoldiqlari miqdoriga ta'siri.....869

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni barg shakllanishiga ekish muddati, me'yori va usullarining ta'siri.....873

ABDULAZIZOVA DILNOZA ABDULAZIZOVNA

Durdona navli mosh unidan foydalanishning bug'doy unining nonboplik xususiyatlari va non sifatiga ta'siri.....879

SHAMSIYEV AKMAL SADIRDINOVICH, ABDURAXMANOV UBAYDULLA

ZULFIQOROVICH, ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TO'RAMURODOV

XUSNIDDIN ASLIDDIN O'G'LI

Yeryong'oq navlarini takroriy muddatda yetishtirishning tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....885





YULDOSHEV ISKANDAR, SOBITOV O'LMASBOY TOJAXMEDOVICH

Markaziy Farg'ona sug'oriladigan o'tloqi-saz tuproqlarida gipslashish darajasining umumiy fizik xossalarga ta'siri.....889

RAXIMOV AVAZBEK XOLMAMATOVICH, XAYDAROV BEKMUROD DO'SIYAROVICH, TOSHPO'LATOVA DURDONA SHAVKATJON QIZI

Yomg'irlatib sug'orishdan foydalanishning lalmikor maydonlaridagi ekinlar hosildorligiga ta'siri.....894

ALLAYAROV XAMZA NAZARALIYEVICH, YULDOSHEV ISKANDAR

Baxmal tumanida suv eroziyasiga uchragan lalmi tuproqlarning kimyoviy va agrokimyoviy xossalari.....900

HAKIMOVA NODIRA XAYRILLOEVNA, XALILOVA MA'MURA RAVSHAN QIZI

Tuproq suv o'tkazuvchanligiga kuzgi bug'doy va dukkakli ekinlarning ta'siri.....905

YUNUSOV SALOXIDDIN ADXAMOVICH, ABDURAXMANOV UBAYDULLA ZULFIQOROVICH, UMAROVA DILDORA HUSNUTDINOVNA, ADXAMOV BIOLDIN

Ko'katli sabzavot ekinlarini yetishtirishda bioo'g'itlar bilan oziqlantirish samaradorligi.....910

XODIYEVA SITORA SHOXABBOS QIZI

Qashqadaryo viloyati och tusli bo'z tuproqlarida ildizdan va barg orqali oziqlantirishning soya navlari o'suv davri davomiyligiga ta'siri.....920

XUSANOV SARDORBEK, MUHSINJON NODIRJONOV

Turli sug'orish texnologiyalarining sholi yetishtirishda tuproq hajm massasi o'zgarishiga ta'siri.....927

ABDULLAYEVA GULNORA ALIJONOVNA, IBRAGIMOVA DILDORA QAXRAMONOVNA, TIRKASHEVA NODIRAXON MANSUROVNA

Yangi mikroelementli o'g'itlarning qo'llashni g'o'za barg yuzasining o'zgarishiga ta'siri.....930

MO'MINOV ABDUVALI AKBARALIEVICH, DJO'RAEV MUQIMJON YAQUBJONOVICH

Global iqlim o'zgarishi sharoitida tritikale seleksiyasida stressga bardoshlilik, don hosildorligi va sifatni uyg'unlashtirishning ilmiy asoslari.....935

KOMILOV RUSTAM MAXAMMADOVICH, IDRISOV XUSANJON ABDUJABBOROVICH, SULTONMAXMUDOVA GULASAL AHMADALI QIZI

Farg'ona viloyati sharoitida takroriy ekilgan mosh navlari uchun ekish muddati, ko'chat qalinligi va oziqlantirish me'yorlarini maqbullashtirish.....941

SATTOROV OBIDJON ODINAMAXMADOVICH

Jahon uzumchiligida zamonaviy tendensiyalar va O'zbekistonning uzum ishlab chiqarish hamda eksport salohiyati.....947

AMANTURDIYEV ALISHER BALKIBAYEVICH, SAMATOV ABDULAZIZ

G'o'zaning xorijiy navlar ishtirokidagi F₁ duragay kombinasiyalarida tezpisharlik, tola chiqimi va uzunligi ko'rsatkichlarining irsiylanishi.....956

KOMILOV RUSTAM MAXAMMADOVICH, IDRISOV XUSANJON ABDUJABBOROVICH, TO'RAKELDIYEVA HAMIDAXON ISROILJON QIZI

Kuzgi bug'doydan keyin fasolni takroriy ekishda ang'izga to'g'ridan-to'g'ri ekish va an'anaviy ekish texnologiyalarining hosildorlik hamda resurs sarfiga ta'siri.....962

TURSUNOV NURULLO ABDURAZZOQOVICH, TURG'UNOVA NAMUNA

Namangan viloyati sharoitida yetishtirilgan kishmishbop uzum navlarining morfologik va biologik ko'rsatkichlarini baholash.....969





UO'K: 63.631

TUPROQ SUV O'TKAZUVCHANLIGIGA KUZGI BUG'DOY VA DUKKAKLI EKINLARNING TA'SIRI

HAKIMOVA NODIRA XAYRILLOEVNA

Buxoro davlat texnika universiteti dotsenti

XALILOVA MA'MURA RAVSHAN QIZI

Buxoro davlat texnika universiteti doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Buxoro viloyati, Jondor tumani tuproqlari sharoitida kuzgi bug'doy va takroriy ekilgan loviya va mosh ekinlarining tuproqning suv o'tkazuvchanligiga ta'siri bo'yicha ma'lumotlar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: kuzgi bug'doy, takroriy ekinlar, loviya, mosh, suv o'tkazuvchanlik, egatlab va yomg'irlatib sug'orish.

Аннотация. В данной статье приводятся данные о влиянии осенней пшеницы и пересаженных бобовых и моховидных культур на проницаемость почвы в условиях почв Бухарской области, Джондорского района.

Ключевые слова: озимая пшеница, периодические посевы, фасоль, мох, водопроницаемость, дождевое орошение.

Abstract. This article cites data on the impact of autumn wheat and re-planted beans and mosh crops on soil permeability in the conditions of soils of the Bukhara region, Jondor district.

Keywords: winter wheat, cover crops, beans, peas, water permeability. sprinkler irrigation.

KIRISH

Bug'doy jahon oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda eng muhim ekin bo'lib, bugungi kunda dunyo bo'yicha 219,2 mln. gektar maydonda bug'doy yetishtirilib, 808,4 mln. tonnagacha bug'doy doni ishlab chiqarilmoqda. Biroq, so'nggi yillarda dunyoda global iqlim o'zgarishi va suv tanqisligining vujudga kelishi yalpi hosil salmog'ining pasayishiga olib kelmoqda. Bu shundoq ham talab juda yuqori bo'lgan don mahsulotlari narxining oshishiga, ayrim holatlarda ularning taqchilligi yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda. Bu borada, dunyoning bug'doy yetishtiruvchi yirik mamlakatlari Rossiya, AQSh, Avstraliya, Fransiya va boshqa davlatlarda bug'doy yetishtirishda suv tejamkor sug'orish texnologiyalari, jumladan, yomg'irlatib sug'orish texnologiyasini qo'llashga katta e'tibor qaratilib, ijobiy natijalarga erishilmoqda.

N.Yodgorov, X.Tog'aevalar o'z tadqiqotlarida Qashqadaryo viloyatining och tusli buz tuproqlari sharoitida, kuzgi bug'doyning "Shukrona" va "Turon" navlarini rivojlanish davrlarida nam to'plash (Fon) ga nisbatan sug'orish oldi tuproq namligi ChDNS ga nisbatan 70-75-60% tartibida 3 kunga, sug'orish oldi tuproq namligi ChDNS ga nisbatan 75-80-70% tartibida esa 6-7 kunga, urug'lar nazorat (ishlov berilmagan) va bentonit gillari bilan 30; 40 va 50 kg/t qobiqlangan paykalchalarda 1; 3 va 5 kunga kuzgi bug'doy o'suv davri uzayganligi aniqlanganligini ta'kidlaydilar [2; 57-58-b.].

B.U.Suvonov tadqiqotlarida, Buxoro viloyatida kuzgi bug'doyni 4 marta o'suv fazalari bo'yicha 2-1-1 tizimda davriy sug'orish 590-675 m³/ga, mavsumiy





sug'orish 2488-2535 m³/ga me'yorlari bilan sug'orilganda yaxshi natija olinishi qayd etilgan [1; 194-195-b.].

B.To'xtashev, Ye.Berdiboev, U.Norqulov tadqiqotlari sho'hni ko'rsatadiki, kuzgi bug'doy naychalash, donini pishib yetilishi davrida tuproq namligi ildiz tarqalgan qatlamda nam sig'imiga (DNS) nisbatan 70- 75% dan kam bo'lmisligi maqsadga muvofiq. G'allani naychalash, gullash va boshqalari pishib yetilish davrida tuproq namligini 70-75% dan kam bo'lishi hosilga salbiy ta'sir ko'rsatishi kuzatilgan [3; 21-22 –b.].

A.Sherov ilmiy tadqiqotlarida, bug'doyning sug'orish rejimini ishlab chiqish bo'yicha dala tajribalari natijalarining tahlili, eng maqbul variant ildiz faoliyati qatlamida tuproqning namligi ChDNS ga 70% dan kam bo'lmaganda saqlab turilgandagi sug'orish rejimi maqbul bo'lishi, bunda ushbu rejimda sug'orish uchun suv sarfi tejimli ishlatilishi, yuqori rentabellik va past tan narxga erishilishi ta'kidlanadi [4; 68-b].

H.Yusupov, A.Muratkasimov, N.Yusupovlar tadqiqotlarida, kuzgi bug'doy navlarining kuz va bahor oylaridagi vegetatsiya davrida suv resurslari tanqisligi yuzaga keladigan tipik bo'z tuproqlar sharoitida yog'ingarchilik miqdori va havo haroratiga qarab, sug'orishdan oldingi tuproq namligi 60-70-70% va 70-80-70% tartibda sug'orish mineral o'g'itlar samaradorligining oshishiga imkon berishi haqida ma'lumot berishgan [5; 61-63-b.].

TADQIQOT USULLARI

Tadqiqot o'tkazish jarayonida dala tajriba ishlarida tuproqning agrofizik, agrokimyoviy xususiyatlari va o'simlikda fenologik kuzatuvlar O'zPITining "Dala tajribalarini o'tkazish uslublari", "Методы агрофизических, агрохимических и микробиологических исследований в поливных хлопковых раёнах" uslubiy qo'llanmasidan foydalanilgan holda olingan ma'lumotlarning variatsion – statistik taxlili B.A.Dospexovning "Методика полевого опыта" uslubi asosida tahlil qilingan.

TADQIQOT NATIJALARI

Buxoro viloyati Jondor tumanida IJJ fermer xo'jaligida kuzgi bug'doy va takroriy ekinlarning yetishtirishning tuproqning suv o'tkazuvchanligiga ta'siri bo'yicha dala tajribalari o'tkazilgan. Bunda amal davri boshida tuproqning umumiy fonida aniqlangan bo'lsa amal davri oxiriga kelib tajriba variantlari bo'yicha aniqlangan.

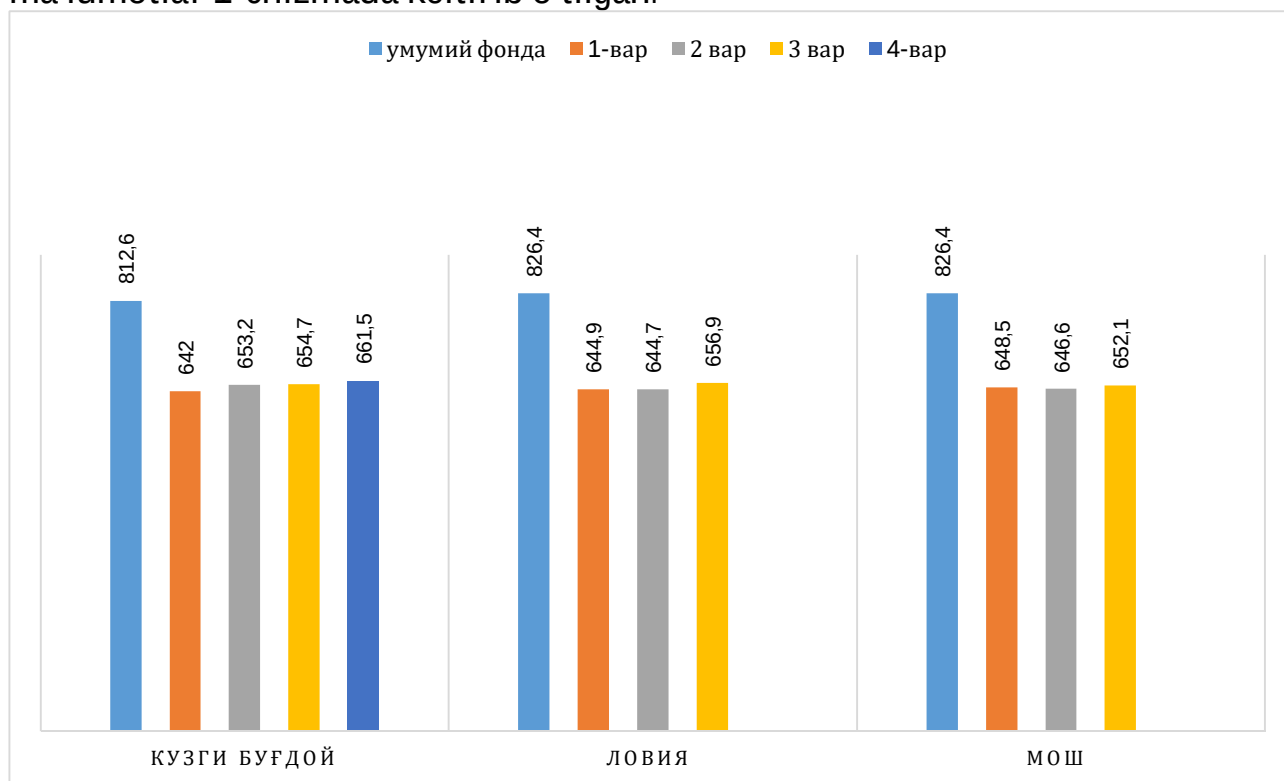
Tajribada 2024 yilda kuzgi bug'doy ekini ekilgan dalada umumiy fonda suv o'tkazuvchanlik aniqlanganda jami olti soat davomida 812,6 m³/ga ni tashkil etganligi aniqlangan. Amal davri ohiriga kelib variantlar kesimida aniqlanganda birinchi variantda 642,0 m³/ga suv o'tkazganligi aniqlangan. Tajribaning ikkinchi variantida jami olti soatning xar bir soati bo'yicha 201,4 m³/ga; ikkinchi soatda 173,6 m³/ga, uchinchi soatda 112,5 m³/ga, to'rtinchi soatda 77,4 m³/ga, beshinchi soatda esa 40,2 m³/ga, jami olti soat davomida oqib o'tkan suvning miqdori 653,2 m³/gani tashkil etganligi aniqlangan.





Tajribaning uchinchi variantlarida suv o'tkazuvchanlikning olti soat davomida suv miqdorlarining singish qobiliyati soatlar kesimida 197,6; 171,7; 113,6; 82,9; 49,1 va oltinchi soatda 39,8 m³/ga suv o'tganligi aniqlangan va jami olti soat davomida 654,7 m³/ga suv o'tkazuvchanlik miqdori aniqlangan. Tajribaning to'rtinchi variantida jami 6 soat davomida o'rtacha oqib o'tgan suvning umumiy miqdori 661,5 m³/ga teng bo'lganligi va o'rtacha tezligi 0,184 mm/sekund bo'lganligi aniqlangan.

2024 yil kuzgi bug'doy yig'ishtirib olingandan so'ng takroriy ekin sifatida loviya va mosh o'simliklari ekilgan bo'lib, loviya ekini bo'yicha dastlabki vaqtda umumiy fonda suv o'tkazuvchanlik olti soat davomida 832,2 m³/ga teng bo'lsa, tajribining nazorat variatida olti soat davomida oqib o'tkan suvning miqdori 621,6 m³/ga suv o'tkazgan bo'lsa, tajribaning ikkinchi variantida 663,0 m³/ga suv o'tkazuvchanlik aniqlangan. Loviya ekini ekilgan tajribaning uchinchi variantida 656,0 m³/ga teng bo'lganligi kuzatilgan. Tajribaning mosh ekini bo'yicha nazorat variantida jami olti soatda 624,3 m³/ga suv o'tkazgan bo'lsa, 5 tajriba variantida 665,9 m³/ga va oltinchi variantda 667,7 m³/ga suv o'tkazganligi aniqlangan. Ushbu keltirib o'tilgan ma'lumotlar tajriba o'tkazilgan 2024 yilga tegishli bo'lib, suv o'tkazuvchanlik aniqlangan 2025 yilda amal davri boshi va ohirida olingan ma'lumotlar 1-chizmada keltirib o'tilgan.



Izoh: tajribada kuzgi bug'doy 4 ta variant, dukkakli ekinlar 3 tadan variantlarda tajribalar amalga oshirilgan.

1-chizma. Kuzgi bug'doy, takroriy ekilgan loviya va moshning tajriba dalasi tuprog'ining suv o'tkazuvchanligi m³/ga (2025 yil)



1-jadval

Kuzgi bug'doy va takroriy ekinlar ekilgan dala tuprog'ining suv o'tkazuvchanligi, mm/sek (2024-yil)

Var.	Aniqlash davomidagi soat						Jami 6 soatda singgan suv miqdori, m³/ga	O'rtacha tezligi 6 soatda, mm/sek
	1	2	3	4	5	6		
Amal davrining boshida umumiy fonda								
o'r	232,5	199,7	145,8	106,4	84,9	47,1	816,3	0,226
Amal davri oxirida variantlar bo'yicha								
1	198,7	174,2	111,4	76,5	47,8	39,6	648,2	0,182
2	199,7	168,6	107,1	80,3	51,8	36,4	643,9	0,179
3	201,8	163,8	104,9	85,4	51,8	42,6	650,3	0,181
4	198,2	170,5	111,4	81,6	58,4	41,2	664,3	0,185
Takroriy ekinlar (loviya va mosh)								
Umumiy fonda								
o'r	242,5	205,9	144,5	111,2	85,2	42,9	832,2	0,231
Amal davri oxirida variantlar bo'yicha								
1	211,6	170,4	109,2	83,5	51,7	36,9	621,6	0,173
2	218,2	171,8	109,3	78,7	49,3	35,7	663,0	0,184
3	209,7	166,4	111,6	80,2	50,5	37,6	656,0	0,182
4	221,1	172,1	103,8	78,7	48,6	43,8	624,3	0,173
5	215,7	169,1	104,8	81,3	52,8	42,2	665,9	0,185
6	208,2	173,9	107,9	81,9	54,6	41,2	667,7	0,185



XULOSA

Buxoro viloyati, Jondor tumani tuproqlari sharoitida yomg'irlatib sug'orishning kuzgi bug'doy, dukkakli ekinlar hosili va tuproqning suv o'tkazuvchanligiga ta'siri sug'orish oldi tuproq namligi ChDNSga nisbatan 75-80-75 % kuzgi bug'doy, loviya va mosh ekinlarida sug'orish oldi tuproq namligi ChDNSga nisbatan 75-75-70% bo'lganda ijobiy natijalar qayd etilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Suvanov B.U. "G'o'za va kuzgi bug'doyni turli tejamkor sug'orish usullarida suv iste'molining ilmiy-amaliy asoslari" // dok.dis. avtoreferat. Toshkent, 2019. – B. 194-195.
2. Yodgorov N., Tog'aeva X "Kuzgi bug'doy o'suv davri davomiyligiga sug'orish tartibi va urug'larini bentonit gillari bilan qobiqlash me'yorining ta'siri". "Oziq-ovqat havfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi ekinlarining genetik resurslaridan unumli foydalanish hamda yetishtirishning ilg'or texnologiyalarini qo'llash istiqbollari" xalqaro ilmiy-texnik anjumani. – Qarshi, 2024. –B. 80-83.
3. . To'xtashev B., Berdibaev Ye., Norkulov U. "Kuzgi bug'doy parvarishi" // Agro Ilm. Toshkent, 2015. № 4(36) – B. 21-22.
4. Sherov A. "Kuzgi bug'doyni sug'orishda tuproq namliginig ta'siri" // Agro ilm. Toshkent, 2014. № 5. –B. 68.
5. Yusupov H., Muratkasimov A., Yusupov N. "Sug'oriladigan maydonlarda kuzgi bug'doy navlarini mineral oziqlantirishning maqbul me'yor va muddatlari" // Agro ilm. Toshkent, 2020. №4. –B. 61-63.



Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjournal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.



"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan C-5669225 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy